

10.5.17

לכבוד
ד"ר יובל שטייניץ
שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
ירושלים

בדואר רשום וכן באמצעות דוא"ל sar@energy.gov.il

שלום רב,

הנדון: הצורך בשיקום מאגרי מי התהום לשמירה על משק מים מגוון-

מקרה בוחן- ההתנהלות הלקויה של מתקן ההתפלה באשדוד

1. לאחרונה פורסמו בתקשורת ידיעות על המשבר הפיננסי של מקורות ייזום בפרויקט מתקן ההתפלה באשדוד, הנובע מליקויים במתקן. על פי הדיווח, לצורך תיקון הליקויים במבנה, נדרש יהיה להשבית את המתקן באופן זמני. משמעות השבתתו של מתקן זה, היא הגדלה של מתקני התפלה אחרים על מנת לחפות על אספקת המים שתגרוע כתוצאה מסגירה או השבתה של המתקן באשדוד. על מנת לעמוד באספקה המוגברת, מתקני ההתפלה האחרים צפויים לפעול גם בשעות שיא של צריכת חשמל, קרי, בליווי עלויות גדולות יותר, אשר עשויות להשליך על הציבור ולהשפיע על מחיר המים.
2. מקרה זה ממחיש את הסכנות הקיימות, עליהן שבנו והתרענו, כתוצאה מהסתמכות על מתקני התפלה ככלי כמעט בלעדי לאספקת מים בישראל (המים המותפלים מהווים כ-70% ממי השתייה נכון להיום).
3. עוד מדגיש מקרה זה את העובדה כי ניהול משק המים באופן נכון ובר קיימא, מחייב את שינוי סדר העדיפויות לניהול משק המים, אשר נסמך כיום, רובו ככולו, על מתקני ההתפלה.
4. כידוע, משק המים בישראל מתאפיין בגידול מתמיד בביקוש לאור גידול האוכלוסייה מחד, ומאידיך מירידה בהיצע המים הטבעיים כתוצאה מניצול יתר של מקורות המים הטבעיים לאורך השנים, זיהום המים הטבעיים, ושינויים בכמות המשקעים.
5. עם השימוש ההולך וגובר בטכניקת ההתפלה, צפו ועלו דאגות בנוגע להשפעות הבריאותיות של שתיית מים ודאגות בנוגע להשפעה שלילית על הסביבה הנגרמת בעיקר כתוצאה מצריכת האנרגיה הגבוהה של מתקני ההתפלה. לצד אלו, עלו חששות נוספים כתוצאה מן התלות הקיימת במתקני ההתפלה, וזאת במקרה של תרחיש של פגיעה במתקני ההתפלה, בין אם על ידי גורם חיצוני או בין אם על ידי אירוע בלתי צפוי אחר, כמו במקרה דנן, אשר ישבית את מתקן ההתפלה.

6. חשש זה, לצד איומים נוספים על תפקודם הרציף של מתקני ההתפלה כגון זיהום ים (ראה לדוגמא ההשבתה הזמנית של מתקן ההתפלה בפלמחים בהוראת משרד הבריאות עקב הזרמת ביוב לנחל שורק ולים), מזג אוויר קיצוני, אירוע בטחוני, תקלות טכניות, כמו גם קשיים כלכליים של החברות שבעלותן מתקן ההתפלה (כמו במקרה דנן), הוביל אותנו למסקנה האמורה, כי יש לשנות את סדר העדיפויות לניהול משק המים, כך שחלופת ההתפלה תהא החלופה האחרונה, ולא הראשונה במעלה, ואילו שיקום מקורות מים וטיוב בארות מזוהמות ייקחו תפקיד מרכזי באספקת מים לתושבי ישראל.
7. המנגנון הראוי הוא, לטעמינו, חיוב תוכנית אב למשק המים בחוק המים, אשר תכלול בתוכה תוכנית לאומית לשיקום מי תהום, ממנה ייגזר גם מנגנון לטיוב בארות מזוהמות.
8. לעניין זה יודגש כי מחקר שנערך לאחרונה על ידי ליאור שמואלי מחברת "אקופיינס" בהזמנת אדם טבע ודין אשר עסק ביתרונות של טיוב בארות לעומת התפלה מצא יתרונות כלכליים, סביבתיים ואסטרטגיים לקידום טיוב בארות על פני הרחבת מאמצי ההתפלה.
9. **החיסכון בעלויות ישירות וחיצוניות, צמצום הזיהום והחזרת המשאב לשימוש הציבור כמו גם היתרון האסטרטגי לגיוון מקורות המים מחזקים את המסקנה כי יש לפעול באופן מידי לשיקום כתמי הזיהום במי התהום, ולשימור כלי ההפקה ממי התהום על ידי טיוב הבארות המזוהמות, וכי טיפול בזיהום והחזרת מקורות המים הטבעיים לשימוש הציבור הינם הכרחיים על מנת להבטיח משק מים אמין ובר קיימא.**
10. לעומת זאת, המשך התנהלות של "עסקים כרגיל" יותיר את הזיהום במים, אשר ימשיך להתרחב ולהתפשט במי התהום, תוך הגדלת מערך ההתפלה והתלות בו, אשר לסכנותיה אנו רק מתחילים להתוודע- עיננו הרואות, כי משק מים המבוסס בעיקרו על מתקני התפלה הינו חשוף לסיכונים רבים המאיימים על תפקודם של מתקנים אלו, וכי קריסתו של מתקן אחד, עשויה להשפיע על משק המים כולו.
11. לפיכך, צו השעה מחייב את הממשלה, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים, וכן את רשות המים להבטיח גיוון מרבי של מקורות המים על ידי שמירה ושיקום של מקורות המים הטבעיים של ישראל עד לרמת מי השתייה, ולשים בראש מעייניהם את שיקום מי התהום המזוהמים וטיוב הבארות ולהחזירם לספק מים באיכות מי שתייה לישראל.

12. לעמדתנו, ניתן ליישם מדיניות זו על ידי הכללת דרישה לשיקום מי תהום בחוק המים וכן כאמור באמצעות תכנית לאומית לשיקום מי תהום.
13. על המדינה לפעול בדחיפות לשקם את מי התהום המזוהמים ולטפל בבארות שנסגרו, על מנת להחזיר לציבור את משאבי המים יקרי הערך השייכים לו.

בכבוד רב,

עמית ברכה, עו"ד

מנכ"ל אדם טבע ודין

העתק:

ח"כ אורי מקלב, יו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה, משכן הכנסת, בדוא"ל umaklev@knesset.gov.il
גבי ענת לוי, מנהלת ועדת המדע והטכנולוגיה, בדוא"ל v_mada@knesset.gov.il
מר אהוד אדירי, סגן ממונה אגף תקציבים, משרד האוצר, בדוא"ל udiadiry@mof.gov.il
מר משה גראזי, מנכ"ל (בפועל) ויו"ר המועצה (בפועל) רשות המים בדוא"ל Olgas10@water.gov.il
מר גיא רשף, מנהל יחידת איכות מים, רשות המים בדוא"ל guyr20@water.gov.il